

Bence Lajos

Nem ötvenhatban kellett volna kezdeni...

56-ban is volt nyár.
A túlélők mondják:
hosszú volt és forró.

A Corvin-köz
környékén a pesti srácok
egykedvűen rúgták a bőrt,
a porban verebek fürödtek -
de a forradalom láza már
ott vibrál a lelkekben, a vész
a jegenyék lombján pihen,
a levelek meg-megremegnek,
s macskakövek fogsora
cinkosan összekoccan...

Ember és járókelő alig
volt az utcán, a gyárak
udvarában hempergő
komondor

sráccal grundolni, együtt
csatangolni, nem „bolond
sorompók” által kijelölt
térben, időben,
hanem ott a történések
kellős közepében,
ötvenhat októberében,
novemberében –
élvezni az infantilis
szabadságvágyat, a sihederi
anarchiát, lélekben is koraszülötten...

Nem pólyában, beszarva lenni.
Vagy meggondolni magamat

és meg sem születni,
megegyezéssel ön-elvetélni,
a szégyent kikerülni,
meg nem érn...

Azokkal vállalni közösséget,
akiknek az utolsó pillanatig
kétséges a születésük,
mert tétovák, mert könnyen
meggondolják magukat,

áttéve születésüket egy több
reménnyel kecsegtető korba,
időbe, a világ újrateemtéséből kimaradni,
átköltve a gondviselet,
a megváltást.

Nem kívárni a
rothadás bűzétől
ájulatban élő
népet, országot.

A fénnel együtt érkezni,
a felkelők élére állni.
Az újakezdés várakozásának
lázából kigyógyulva
a világ közönyével, a galaxisok
determináltságával
is birokra kelni.
Földhöz vágni megkövült gúnyánk,
a szirénekkal énekelni,
túlharsogva a vihart, a tenger
vad moráját, odüsszeuszi lánggal
égni. Elmenni és visszatérni.

Nem ötvenhatal

kellett volna kezdeni

1956. július elseje.
Apám szaporázva
lépteit, szinte szaladt
a hírral: családuknak
egy fiúval gyarapodott.
Ősszel már a határ
lángokban állt, egy ország
szidta Titót, a
„láncoskutyát”. Már aki
tudta, mi történik a honban.
Hírek csak elvétve, azon az egy
rádión, melyből értesült a falu.
Hogy Amerika segíteni fog,
csak „egy hetet tartsatok
még ki, s JÖVÜNK!”,
erre jól emlékezett
mindenki.

Talán csak ennyit értett
 az egészből a falu népe, mely akkor
 hallott először a Corvin-közzől.
 Sokkal többet nem, s talán annyit
 – mert ellenpropaganda
 mindig volt, „működött” –, hogy magyar
 fordult magyar ellen, a kommunista
 a kommunistát gyalázza, s hogy a nép
 az egyedül tiszta Nagy mellett volt,
 aki tudta, „vétkesek közt
 cinkos, aki néma”,
 s szólt, beszélt a miniszterelnök,
 mindenki hallhatta...
 Pesten megint „fölkelt” az ifjúság,
 Petőfi szelleme
 magasan lobog, s a csizmás Sztálin
 szobra a talapzatról lehullt.
 Az országban máshol is
 a hullócsillagok
 ideje jött el,
 néhány héttel
 később alvadt vér festette
 a macskakövet, kóbor macska
 is alig maradt...
 Mindent beborított az üszkös korom,
 a hajnalt felváltotta az alkonyég
 bíbora, futott, aki futhatott,
 menekült, aki tehette, határon túlra,
 kötél várt minden hazafira,
 álmodóra, vörössé vált, ami eddig
 csak piros volt, véressé
 a zöld-fehér – közepén, mint éhes,
 kivert fogatlan száj – tengelyéből
 kifordult földgolyó, ott hevert
 a porban. Vér, vér, vér,
 véres kések, bajonétek,
 véres hullák, a tankok
 lánctalpain tetem-darabok,
 mennyi hullá...

Pedig néhány napra a ház helyére
 a haza szó került a beszédekben,
 lesték,
 mit szül a vajúdó nemzet-anyánk,
 megszüli-e a magyarfiat,
 vagy fattyút, gazembert,
 apagyilkost, nemzetárulót.
 Ezt érdemelted kis Magyarország,
 te földbe taposott nép,
 ez lett a jussod.

Felemelte fejét a büszke
 nemzet, mely halhatatlan
 fiaikat nemzett: Széchenyit,
 Kossuthot, Adyt, József Attilát,
 Nagy Lászlót, Weörest,
 Pilinszkyt.

Aztán Szolnok felől beborult az ég,
 zászlókat tördelt a novemberi szél.
 Rebellisekkel leszámolni indult
 a magát „felszabadítónak” nevezett
 segg-sereg, Rákosi Pajtások hada
 tört az eltévelyedett országra,
 eltévelyedetteket – ki kell józanítani
 ezt a népet,
 a nemzeti érzés bűvöletébe kárhozottakat,
 az elégedetlen tömeget –
 fosztogató csürhe, Kádár-sereg, szovjet tankon
 vonul be a nép templomába, a parlamentbe.
 Jöttek,
 az Anti-Krisztus nevében
 Kelet küldöttei, felszabadítani.
 Rendnek kell itt lenni,
 Sztálin elvtársért bosszút állni.
 Rendnek kell itt lenni.
 –Elvtársak! Be kell fogni
 a csöcseléket, kivárjuk, míg
 felnő, akkor akasztjuk fel.
 – Minden parasztot, rothadt kulákokot,
 téeszbe hajtani, ha ellenáll,
 felfüstölteni, megégetni.

(Ezt hogyan lehet feledni?)

Lehet, mert zsarnok
csak zsarnokot
szül, ahogy sas is csak sast,
sok körmös madarat.
Az emlék, a gyalázat színei
lassan fakulnak,
majd teljesen kifehéreülnek.
Nem Ágnes asszonyként, ki a ruháit,
vérfestette gyolcs lepedőt
a patakban mossa,
habbá fehéredve, holtspádat
arccal, eggyé válva a habbal.
Nem tudva
hol a jobb, hol a bal part.
Bal-jobb, bal-jobb,
jobb-bal, mindig jobban szorítva a
lepedő csücskét, mindig erősebb
kézzel csavarva. Kimosva az
agy, a kéz mind megmosva,
nem ökolbe szorítva,
nincs felszisszenés,
ha szántás közben
kifordítja a koponyacsontot
a csoroszlya. Tömegsír itt minden
rekettyés, minden halom alatt
elesett harcosok csontjai sírnak,

így készült el a ravatal, a nagy
nemzetsírhand. Egy sem bízik már a
feltámadásban. Az egy és
oszthatatlan Örök
lgazságban.

Aztán uzsgyi, Bécs, majd München,
megkeresném a SZER-nél Márait
– tanulni a szabad Európát.

Aztán később a tébolyult nemzeti
emlékezetkiesés. Áldott
jó ember Rákosi, végezzük el,
amit reánk bízott Moszkva,
védjük a hatalmat
foggal-körömmel, Apróval, Czinegével,
Fock-kal -
feltámadt a mocsok kultusza.

Nem akkor kellett
volna elkezdenem, nem akkor -
előbb, vagy előbb. Akkor talán
nem kellene szégyellnem,
hogy voltam én
is, egykoron, mint egy
rabló ivadék, mely saját földjét
el nem merte soha hagyni,
mert: nem mer mást akarni.
Kiszabadulni a mózeskosárból,
önmagát kibontani -

Pinczehelyi Sándor:
Majdnem kilenc
coca,

2003